

Intervenció del president Puigdemont en el ple monogràfic sobre la situació d'emergència social

Barcelona, 9 de març de 2016

Inicio la intervenció en aquest debat en nom del Govern. Una intervenció que vull plantejar i el conjunt del Govern l'hem plantejat amb la participació dels diferents membres que formen l'Executiu que tenim, que tenen, una major responsabilitat en les polítiques socials, que són les matèries objecte d'aquest debat.

Tot i que la cohesió social, la lluita contra les desigualtats i la millora del benestar dels ciutadans és un objectiu comú de tots i cadascun dels departaments, hem volgut, tanmateix, concentrar les intervencions en aquells consellers i conselleres que tenen majors competències en aquestes àrees. De manera que els informo que després de la meva intervenció, i com ja s'ha dit, intervindran, en primer lloc, el vicepresident i conseller d'Economia i Hisenda, com a responsable de l'àrea econòmica del Govern, i que ens farà una descripció precisa de les condicions amb què el Govern ha d'atendre la seva principal prioritat, és a dir, l'atenció a les persones i els seus drets fonamentals, i, sobretot, dels objectius que pretenem per tal de blindar la despesa social en els propers pressupostos. Efectivament, també volem uns propers pressupostos. Després, la consellera de la Presidència, com a responsable de l'àrea social, que ens farà un repàs, també detallat, de totes les actuacions dutes a terme, en compliment, d'una banda, dels compromisos adquirits, i exposarà, sobretot, els elements essencials del pla de xoc social, que aquests Govern ja duia sota el braç des del primer dia del seu naixement.

Seguidament, intervindran les conselleres de Governació, Administracions Públiques i Habitatge. En aquest cas, la consellera Borràs ens explicarà de quina manera s'aborda el compromís per aconseguir que cap família vegi vulnerat el seu dret a un habitatge digne i ens detallarà les accions dutes a terme i les previstes per complir amb el compromís que cap persona o cap família en situació de vulnerabilitat social se li tallin els subministraments bàsics per impagament. Després intervindrà la consellera d'Ensenyament, que se centrarà sobretot a explicar com es combaten les desigualtats a través del sistema educatiu i de quina manera i, malgrat l'escassetat de recursos públics s'ha prioritzat l'alumnat en risc d'exclusió social i els centres de màxima complexitat. Intervindrà també la consellera de Treball, Afers Socials i Famílies, que és obvi que la pedra fonamental sobre la qual descansa una societat amb capacitat per atendre les necessitats és l'ocupació, de manera que la consellera ens explicarà l'ampli abast social que té el seu departament. Abraça totes les

polítiques que tenen a veure directament amb l'ocupació i també de manera lògica les que de forma més directe incideixen en l'atenció a les persones. I, finalment, el conseller de Salut, que posarà èmfasi en la raó per la qual cal continuar blindant el caràcter públic del nostre sistema sanitari i com la garantia del dret a la salut esdevé fonamental en la lluita contra les desigualtats.

Dit això, voldria fer una breu referència a les intervencions que m'han precedit. En primer lloc, i agraint-li també, la intervenció de la senyora Teresa Crespo, representant de les entitats socials, dir-li que recollim el seu diagnòstic amb tota la seva extensió en allò que estem clarament d'acord, en allò que segurament les intervencions dels consellers i les conselleres poden matisar, però en tot cas li vull reiterar la voluntat de trobar punts de confluència, de treballar conjuntament per donar resposta, que és el que hem vingut a fer aquí, donar resposta, després de fer una anàlisi, de fer una diagnosi i tenir un debat intens, finalment donar resposta a les necessitats de les persones que ho passen malament i que més pateixen les conseqüències de la crisi econòmica, que com molt bé vostè ha dit persisteixen i en alguns casos s'han agreujat.

La cerca de l'acord i el treball conjunt amb les entitats socials ja veuran tots vostès que és un element clar i un referent de l'acció d'aquest Govern.

En relació als grups proposants, dir-los, en primer lloc, que considerem que aquest, efectivament, és un debat oportú, és un debat molt oportú, que coincidim en molts dels objectius - bàsicament en el que consisteix a millorar les polítiques socials - i creiem que hi ha marge seré i sincer per l'acord. Hi ha marge si som capaços de moure'ns tots en la línia de la bona predisposició i del realisme, que jo intueixo en les seves intervencions i que també els vull agrair. En aquest sentit, per tant, els voldria exposar el que em sembla que és allò que tothom que ens està seguint espera d'aquest debat i que crec que les seves intervencions han assenyalat i han situat en la línia correcta que em sembla que la gent espera d'aquest debat, més enllà de les discrepàncies, que òbviament, es posaran sobre la taula i que seran objecte de debat i de debat intens. Que no enganyem a ningú, que ens diguem les veritats - segurament no hi ha una veritat, però hi ha moltes veritats -, tant en la descripció dels problemes, que en aquí segurament que ens posarem d'acord fàcilment, com en la formulació de respostes efectives, que és el que hem vingut a fer aquí i que és el que espera la gent.

Dit d'una altra manera, que no fem política fàcil, que no ens embardissem d'aquella manera que tendeix certa política, que causaria una profunda decepció a tanta gent que avui té esperança que les seves condicions de vida millorin. No és una

esperança tan utòpica. És una esperança ben serena, ben real, ben possible, que millorin les seves condicions de vida.

Tots sabem per coneixença directa – i aquí no hi ha fronteres ideològiques - que hi ha moltes persones que ho estan passant molt malament i amb les quals sabem que no es pot jugar. Per això els demano, ens demanem tots plegats, i jo m’ho aplico el primer, que tinguem un debat intens, naturalment crític - que caldrà, segurament -, exigent i rigorós en l’exposició i en la disposició. Els demano que prenguem exemple, per exemple, dels professionals o de les entitats socials que han d’atendre les necessitats directes de les persones, que les pateixen en primera persona sovint, i que malgrat que tenen motius per reclamar més recursos, per tenir més mitjans o que, fins i tot, poden qüestionar les polítiques - perquè les troben insuficients o perquè les creuen equivocades o perquè tenen una lícita i legítima prevenció ideològica -, que malgrat això aquestes persones, aquests professionals del món de la salut, de l’educació, dels serveis social i aquestes entitats, tots, sense excepció, contribueixen a aguantar el sistema de protecció social, amb una exigència, un rigor i una intensitat que hem d’homenatjar cada vegada que prenguem la paraula.

És cert que la crisi econòmica ha tingut i té uns efectes devastadors per a les persones i per a determinats grups de població i que aquests efectes persisteixen malgrat el canvi de tendència dels indicadors macroeconòmics. Això és cert i no ho perdrem de vista i ho notaran en les intervencions del vicepresident, de les conselleres i del conseller. Però no és cert que el Govern, ni aquest ni els anteriors, no hagin tingut voluntat ni hagin esmerçat esforços per pal·liar, com a mínim, aquests efectes. Cert, hem d’anar més enllà, no ens podem resignar a pal·liar, sinó que efectivament hem de prevenir i hem de començar a iniciar un gir en el que és el model de política social.

Mai com en aquests darrers anys s’havia destinat un percentatge tan alt dels recursos disponibles a les polítiques socials. En aquest cas, més d’un 70% del pressupost de la Generalitat, fet que ens ha permès incrementar substancialment les aportacions en determinats programes clau com la renda mínima d’inserció (que el 2015 s’ha arribat a 185 milions d’euros, el pressupost més alt de la prestació), les beques menjador (46,3 milions d’euros el curs 2014-2015, amb cobertura del 100% de la beca menjador per l’alumnat amb risc social greu, i la previsió d’arribar aquest curs als 55 milions d’euros) o les polítiques d’habitatge (en les quals hem passat de 50 milions d’euros el 2012 a prop de 85 el 2015, amb suport a més de 70.000 famílies).

I respecte als indicadors sobre els nivells de pobresa, efectivament són avui més alts que no pas a l’inici de la crisi, no ho són gaire més, però això no ens satisfà, perquè

vol dir que patim uns nivells de pobresa estructurals, també en èpoques de bonança, circumstància que, desgraciadament, les va invisibilitzar. I, per tant, hem de donar resposta, una resposta que ataqüi l'arrel estructural d'aquesta pobresa i no els pics que la crisi econòmica pugui dibuixar en l'estadística. No és acceptable ara, ni era acceptable aleshores que teníem recursos per omplir el país de pavellons, rotondes i urbanitzacions.

Podem portar aquest debat al terreny de l'enfrontament polític partidista, crec que això no passarà - crec que els grups proponents s'han disposat a què no sigui així i nosaltres, com a Govern, ja hi col·laborarem des del primer moment -, o podem plantejar-nos, que és el que crec que farem, com afrontar conjuntament aquests reptes i buscar un gran acord entre Govern, grups parlamentaris i entitats socials, que ens permeti fer propostes possibilistes d'acció per resoldre aquesta problemàtica. Jo crec que hi haurà un ampli marge de consens i confio que les conclusions a què arribem al final del debat ens reconfortin en relació als objectius i les esperances que teníem dipositades tots plegats en aquest debat.

Com bé saben, creiem que en aquests moments, vistos els antecedents de les últimes dècades i, especialment, dels últims anys, l'únic camí que tenim ara a l'abast per disposar dels instruments i els recursos necessaris per enfortir el nostre estat del benestar, que crec que serà un clamor transversal de tots els grups, passa precisament per tenir un estat. Un estat que volem que s'emmiralli en els països europeus més avançats (com Àustria i Dinamarca). I no només des del punt de vista econòmic sinó significativament des del punt de vista social.

Catalunya genera prou recursos com per poder disposar d'unes polítiques, una cobertura i uns serveis socials molt més potents i molt més eficaços dels que no té ara. Actualment, la involució autonòmica, la regressió competencial i l'ofec fiscal per part de l'Estat, no només limiten els recursos que tenim al nostre abast (el dèficit fiscal), sinó la nostra capacitat d'actuació. Podríem trobar un munt d'exemples en aquesta direcció. En citaré només uns quants, perquè en prenguin bona nota i sigui present al llarg del debat:

- El dèficit fiscal de Catalunya (15.000 milions el 2011), equival aproximadament a totes les despeses en Salut, Benestar Social i Ensenyament d'aquell mateix any.
- Catalunya és la segona comunitat autònoma en aportació de recursos tributaris al sistema de finançament autonòmic, però la desena en recursos per càpita rebuts. La segona en aportació, la desena en recursos per càpita

rebutos. Si es té en compte l'impacte del cost de la vida en cada comunitat això encara empitjora, perquè aleshores Catalunya cau a la catorzena posició.

- En el desplegament de la Llei de la dependència, malgrat el compromís de repartiment a parts iguals entre Estat i Generalitat del finançament públic, a parts iguals entre Estat i Generalitat, el 2015 l'Estat hi va destinar 185 milions d'euros i la Generalitat, 894 milions d'euros, prop de cinc vegades més. Si la Generalitat hi hagués destinat els mateixos recursos que l'Estat, un 65% de les persones haurien quedat al marge d'aquesta atenció.
- Fa més de 15 anys que l'Estat incompleix les sentències del Tribunal Constitucional. Sí, sí, l'Estat incompleix les sentències del TC. Sona estrany, però és així, i concretament en el terreny que fa més mal a la gent, per exemple en la gestió territorial del 0,7% de l'IRPF destinada a finalitats socials, una reivindicació del Govern de la Generalitat des de l'any 1998, i que implica les entitats socials catalanes, que fa que deixin de rebre més de 20 milions d'euros recaptats a Catalunya.
- Tanmateix, l'Estat ha portat al Tribunal Constitucional mesures i actuacions legislatives empreses pel Govern de Catalunya per donar resposta a les necessitats de la ciutadania amb menys recursos, com és el cas del Decret de pobresa energètica. I en canvi, ha implantat mesures restrictives, com el Reial decret de l'any 2012 que limitava la universalitat de l'assistència sanitària.
- El Govern ha avançat per tres anys consecutius els fons propis per garantir la inserció sociolaboral de les persones amb discapacitat en els centres especials de treball (més de 33 milions d'euros cada any) i aquest any 2016 tornarà a repetir-se la mateixa situació.
- S'ha anul·lat el Fons estatal d'acollida i integració, que suposava per a Catalunya 43,5 milions d'euros, i l'Estat gestionarà de manera unilateral el nou Fons d'Asil, Migració i Integració (FAMI) creat per la Unió Europea.

Aquesta llista podria ser gairebé inacabable i la deixarem aquí, que en sembla que ja és suficient perquè es facin una mica l'idea de quines són les actituds de cadascú. Però permetin-me una reflexió: aquest llistat és una mostra del fet que l'actitud del Govern de l'Estat enfront de Catalunya, que vol dir enfront de la gent de Catalunya, no ho perdin de vista, i les seves competències, té efectes directes sobre les persones. I especialment a les persones que més pateixen.

Davant d'aquesta situació, des de Catalunya ho hem intentat tot, però totes les vies han estat tancades. Des de la sentència de l'Estatut fins al cop de porta a la negociació del pacte fiscal, passant per la negativa a un referèndum de la qual n'hem tingut mostres evidents justament aquestes darreres setmanes en el debat d'investidura al Congrés dels Diputats.

Així doncs, el procés cap a l'Estat independent és l'única sortida a una situació de bloqueig i involució que acaba afectant la gent d'aquest país. La independència no és cap miracle, que quedi clar, ni per si sola serveix per res si no la dotem de contingut. Ser independents per disposar dels mateixos recursos o de les mateixes polítiques que aquests recursos ens permetin fer no serveix de res. Volem un estat per decidir les nostres polítiques socials, les polítiques socials que vagin en la línia dels països independents de mida demogràfica i mida econòmica com les de Catalunya i que ja els estan fent amb resultats clarament diferents dels que l'actual marc polític ens permet d'aconseguir a Catalunya.

Per tant, aquest procés és un camí per donar resposta a les necessitats més bàsiques de la gent i així ho explicàvem al programa electoral de Junts pel Sí, i en aquesta mateixa línia em vaig expressar el passat 10 de gener, a l'hora de sotmetre a votació a aquesta cambra el programa de Govern que va ser justament aprovat al debat d'investidura. Deia, aleshores, recollint també les principals línies que havia presentat el president Mas en el seu debat d'investidura previ, que la primera prioritat, la primera prioritat (perquè sortirà i se'ns acusarà que no tenim prioritats clares), la primera era fer un país més just, més equitatiu, més preparat, més culte, més segur i més saludable.

I els vaig detallar un seguit de prioritats en matèria de lluita contra la pobresa, de renda mínima d'inserció, de protecció del dret a l'habitatge, de salut, d'ensenyament, suport a les famílies, acollida a persones refugiades, accés a la cultura, concertació social i creació de l'agència catalana de seguretat social, que ben segur avui anirem tractant en aquest ple.

En aquests 18 mesos que ens queden, de fet són menys i parlem dels 18 mesos perquè no marxem del marc mental per situar quin és l'espai de treball temporal d'aquest Govern, no ens podem creuar de braços, de fet no ho hem fet, ja des del primer dia hem començat a treballar en dues línies fonamentals:

En primer lloc, el Pla de xoc social, ofert pel grup parlamentari de Junts pel Sí a la CUP i que el Govern assumeix com a propi. No entraré a detallar-ne les accions, perquè tindrem oportunitat de fer-ho al llarg del debat, però sí en el fet que suposa un compromís i un pas endavant molt notable a l'hora de fer front a les necessitats

de les persones que viuen una situació més complicada. Necessitem aplicar aquest pla de xoc social i necessitem les decisions prèvies que permetin que aquest pla de xoc social es pugui fer possible.

En segon lloc, el desenvolupament de les estructures d'estat necessàries per desplegar les plenes competències com a estat en polítiques socials. Com vostès saben, des de la passada legislatura es treballa en el desenvolupament d'aquestes estructures d'estat.

En l'àmbit social, precisament, el gran instrument a desenvolupar en els propers mesos és l'Agència catalana de protecció social, que ha d'esdevenir l'agència pública on s'han d'integrar totes les prestacions del Govern i que ha de fer encara més fàcil la relació entre la gent que té necessitats i la potència d'acció de les administracions.

A banda d'aquesta agència, haurem d'encarar també mesures legislatives que permetin disposar del marc jurídic del nou estat. És el cas de la llei de promoció de l'autonomia personal, la llei catalana d'adopció internacional, la llei de creació de l'agència de les migracions de Catalunya, etc.

O articular un model energètic propi, mitjançant la creació de l'agència catalana de l'energia, per tal de superar les ineficiències del sistema energètic espanyol, que també, com el cas d'algun tipus de pobresa, també amenacen de ser cròniques.

Em refereixo a aquest model energètic perquè té una estreta relació amb la creació d'una estructura que permeti garantir un consum bàsic a totes aquelles persones i famílies que els serveis socials acreditin que es troben en situació de pobresa energètica.

Són només alguns exemples d'aquestes estructures que hem d'anar bastint en aquests mesos per configurar aquest nou estat més just, més equitatiu i més solidari que tots volem.

Finalment, tenim dues línies d'avenç, tenim el full de ruta marcat. Tenim clar que la millora de la resposta a les necessitats socials de les persones que viuen a Catalunya passen per disposar dels recursos propis i dels propis instruments. Per tant, insisteixo, de l'estat propi. Però a curt termini, ens falta un instrument fonamental per poder avançar, que es diu pressupostos. Els pressupostos del 2016.

Tenim el compromís de tirar endavant el Pla de xoc. Ho han sentit i ho sentiran reiteradament. Esperem que aquest pla ens permeti també, a través de les

propostes de resolució, consensuar mesures útils i aplicables. Però per tirar-les endavant, necessitarem aprovar el pressupost i, per això, esperem també el compromís dels grups d'aquesta cambra, que trobarem segur amplis espais de consens en la diagnosi i segurament algunes de les formulacions de resposta als problemes que descriurem en aquesta diagnosi.

Crec que devem a la gent d'aquest país, als quals representem, un debat serè, uns plantejaments rigorosos i unes propostes factibles i realistes. I quan parlo de realisme em refereixo a què tinguem clar que més d'un 70%, com ja els he dit, del pressupost el destinem ja a polítiques socials, per tant, queda poc marge per reduir el 30% restant, i que ara, justament, estem condicionats més que mai per la nostra situació dins l'Estat espanyol.

Tenim molt clar quin horitzó volem, que és un horitzó ambiciós i sense renúncies i sense resignacions, però hem de tenir clar també quina situació de la qual venim, en quin moment ens trobem i quins condicionants tenim. És des d'aquesta perspectiva, des d'aquesta recomanació de tenir un compromís i tenir la voluntat, que tinguem també, ara, la màxima responsabilitat.